

Natuurlijke veehouderij in het groene onderwijs

Docentendag 2023



1

Inhoud van vandaag

- Voorstellen Gerdien
- Natuurlijke veehouderij: waar hebben we het over?
- Natuurlijke veehouderij: inpassen in onderwijs?
- Materiaal dat beschikbaar is
- Overig aanbod



2

Voorstellen Gerdien Kleijer

- Dierenarts, in 2001 gestart met kruiden (Immunall, Immune plus, Brandes)
- 2003: oprichting studiegroep Dier en Kruid
- 2004 – 2010: div projecten met biologisch oa www.fyto-v.nl
- 2010 – 2020: stalboekjes, 8 veesoorten, onder 'kennisbank'
- 2014: oprichting platform www.natuurlijkeveehouderij.nl

Verder gewerkt bij diergeneeskunde, buitenpraktijk varkens, PTC+ Barneveld, LTO Noord, Natuur & Milieu, Gemeente Ede/ Regio Foodvalley: Bodem / Natuurinclusief / Waarderen en Verdienen



3

Wat ik tegenkwam

- Met alleen antibiotica en pijnstillers red je het niet
 - Hé de koeien worden niet meer drachtig: de rol van de bodem
 - Chemie en/of natuur: hoe bewaren we evenwicht?
-
- *Wat kwam jij tegen?*
 - *Waarom zit jij hier?*



4

Natuurlijke veehouderij

- Waarom zou je er in het onderwijs mee bezig houden?
- Waar gaat t over?



5

Vroeger

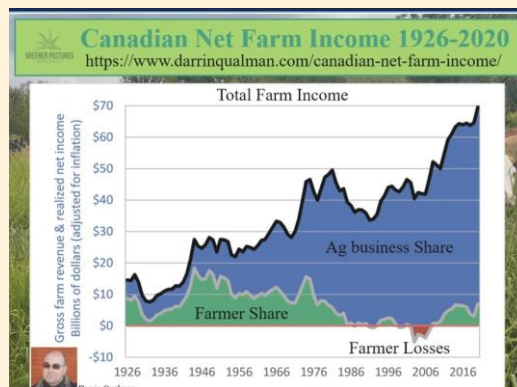
- Kruiden in de wei
- Verschillende rassen per regio
- Biodiversiteit aan planten, vogels en insecten
- Minder productie
- Alleen kruiden, zuren en metalen om dieren te genezen



6

Vooruitgang

- Nooit meer honger
- Antibiotica in voer
- Gefokt op productie
- Monocultuur grasland (green deserts)
- Verlies biodiversiteit
- Verlies maatschappelijk draagvlak...



7

Trends van de laatste tijd

- Natuurinclusief: kruidenrijk grasland, weidegang, minder N en P overschotten, ureum gehalte?
- Regeneratief: re-generatie: bodem eerst
- Kringlooplandbouw



8

Dierenarts in 1921

- Tegen koorts: kinabast, wilgenbast
- Voor het hart: vingerhoedskruid, koffie, chocola (theobromine)
- Kalmerend: papaver (opium), bilzekruid (giftig), amandel, chloroform, alcohol, ether
- Zenuwmiddelen: Braaknoot (Nux Vomica, strychnine), blauwe monnikskap (Aconitum), Nieswortel (giftig, anti-worm), Braakwortel, senegawortel, etc
- Antiseptisch: lysol, jodium, zilver, fosfor, arseen etc
- Tanninen: kina, walnootblad, berkenblad, salie, eik, ratanhia
- Bittermiddelen: gentiaan, paardenbloem, duizendguldenkruid, waterdrieblad
- Zuren en basen
- Etherische olie: kamfer, jeneverbes, anijs, venkel, kummel, kamille, pepermunt, melisse, tijm, lavendel, valeriana, arnica, absinth, engelwortel, kalmoes, peper, gember, kaneel, kruidnagel, chrysaant, mirre, wolfsmelk,
- Afvoermiddelen: aloe, rabarber, senna, vuilbast, ricinus
- Ontwormen: wormkruid, granaatappel, betelpalm,



9

Introductie antibiotica

- Wanneer?
- Waar is de 'oude kennis' gebleven?



10

Visie platform natuurlijke veehouderij



11

Natuurlijke veehouderij in t onderwijs

- Lesmateriaal natuurlijke middelen: ppt en opdrachten
- Drieweeks keuzevak bij diergeneeskunde in ontwikkeling: natuurlijke middelen, bodem, robuuste rassen, opdrachten -> evt delen kopiëren?



12

Natuurlijke middelen als basis voor gezondheid

- *Gebruik jij kruiden en of natuurlijke middelen?*



13

Voorbeelden



14

Kruiden en natuurlijke middelen

- Als voer, voedingrediënt, toevoegingsmiddel of aanvullend voeder
- Diergeneesmiddel
- Kruidengeneesmiddel, homeopathisch middel
- Zoöfarmacognosie: zelfmedicatie van dieren om ziekte te behandelen of te voorkomen



15

Wat zijn natuurlijke middelen?

- Kruiden en kruidenextracten, commercieel en in de omgeving
- Planten/ bomen, houtwal als apotheek
- Pre- en probiotica: goede bacterien (pro) en voedingsvezels (pre) en postbiotica (microbioom!)
- Organische zuren, bv humuszuren, fulvinezuren (crypto bij kalfjes)
- Etherische olien, bv lavendel (rust), eucalyptus en tijm (longen), pepermint (uiermint)
- Mineralen en klei-achtige substanties, kaolien, zeoliet



16

Fytotherapie versus homeopathie

- Fitto: werkzame stoffen aantoonbaar
- Homeopathie: verdunningenreeksen, bv C30 : 30 x 100 keer verdund, werkt op basis van 'geneesmiddelenbeeld' (Meer weten? Liesbeth Ellinger, Centaurea, Apeldoorn)



17

Wetenschappelijk onderbouwd?

- Soms: het middel tegen/ bij een bepaalde aandoening bij een bepaalde soort
- Soms: gezondheidsbevorderende onderzoeken door eigen fabrikanten/leveranciers
- Vaak: we weten welke inhoudsstoffen met welke werkzaamheid erin zit en we kunnen onderbouwen hoe dat werkt (bijsluiters stalboekje)
- Andere manier van denken: veel meer 'stimuleren van' ipv 'bestrijden van'
- Gericht op ondersteuning lichaam, weerstand, orgaansystemen
- Wat kunnen we met 'experience based' ?



18

Stalboekjes

Uitleg positie natuurlijke middelen
 Stress momenten
 Orgaansystemen
 Omgeving
 Management (kort) en middelen
 Toelichting werkzame stoffen
 'bijsluiters' : onderzoek

Maria Groot met anderen

<https://www.natuurlijkeveehouderij.nl/stalboekjes/>



19

Diarree kalveren

- Looistoffen: eikenbast, tormentil, thee, hooiwater
- Tegen de veroorzakers: knoflook, oregano, kaneel
- Slijmvliezen helpen: lijnzaad, kamille
- Pectinen beschermen de darm
- Houtskool en klei binden toxinen/ gifstoffen
- Melk aanzuren, pH laag remt schadelijke bacterien



20

Aanbod onderwijs: natuurlijke middelen

- www.platformnatuurlijkeveehouderij.nl
- www.natuurlijke-middelen-veehouderij.nl
- Kennis op Maat: met VHL/ IH/ Aeres
- Ism ULP en Dgk: ontwikkelen drie weekse keuze module Natuurlijke Veehouderij (middelen, bodem, rassen, opdrachten, excursies)
- t/m februari 2025: binnen Kennis op Maat project ruimte voor gastlessen en meedenken



21

Vragen?

gerdienkleijer@gmail.com

Meld je aan voor de nieuwsbrief van Platform Natuurlijke Veehouderij!



22